

Ante Nazor

O pismu ugarsko-hrvatske kraljice Elizabete (Zadar, 3. studenoga 1383.)

Ante Nazor
HR, 10 000 Zagreb
Hrvatski memorijalno-
dokumentacijski
centar Domovinskog rata
Marulićev trg 21
anazor25@net.hr.

UDK: 94 (093) (497.5) "13"
Izvorni znanstveni rad
Primljeno: 18. 4. 2005.
Prihvaćeno: 2. 5. 2005.

Autor u radu upozorava na potrebu opreznoga pristupa dokumentima iz poljičke povijesti koji su prepisani i objavljeni u pojedinim časopisima ili radovima. U prilog tomu navodi nekoliko primjera. Primjećuje nadalje da je ugarsko-hrvatska kraljica Elizabeta, supruga Ludovika Anžuvinca, napisala u Zadru pismo hrvatskomu banu 3. studenoga 1383., a ne 3. studenoga 1333., kako se u historiografiji uglavnom navodi. To pismo se drži jednim od važnijih dokumenata iz poljičke povijesti.

Ključne riječi: 1383. g., pismo kraljice Elizabete, Poljica

Uvod

Dokumenti iz prošlosti Poljica objavljeni su u različitim radovima. Prema "gruboj" procjeni Marka Mišerda do godine 1981. objavljeno je "možda 300 dokumenata iz poljičke prošlosti".¹ Najviše ih je (više od 130) objavljeno u časopisu *Bullettino di Archeologia e Storia Dalmata*, u razdoblju od 1890. do 1909., te u *Prinosima povijesti Poljica* Alfonsa Pavića (sedamdesetak dokumenata, od toga četrdesetak turskih).² Stoga su *Bullettino* i *Prinosi* nezaobilazna literatura u historiografiji o Poljicima, odnosno svojevrsna zbirka izvora za pisanje povijesti Poljica.

Nažalost, od dokumenata i priloga iz poljičke povijesti u *Bullettinu* i *Prinosima* tek manji dio odnosi se na razdoblje prije XV. stoljeća. A mnogi od njih, posebice oni koji su prepisani u časopisu *Bullettino*, bili su u privatnom vlasništvu i danas više nisu dostupni, tako da se postojeći prijepisi ne mogu usporediti s izvornikom. Zbog toga prijepisima dokumenata treba pristupiti iznimno oprezno, posebice onima koji su sumnjivi sadržajem ili svojom datacijom, a koji se koriste kao uporište u raspravama o pojedinim pitanjima iz poljičke povijesti; primjerice, u određivanju vremena nastanka poljičke autonomije ili Poljičkoga statuta. Neki od dvojbenih dokumenata koji se navode u historiografiji o Poljicima, spomenut će se u ovom radu.

Nekoliko dvojbenih pitanja historiografije o Poljicima

U *Prinosima* A. Pavića, za razdoblje od 1070. (spomen Dalića) do 1239. (spomen Toljena), navedena su imena desetak župana ili knezova poljičkih. Naime, u ispravi kralja Petra Krešimira IV. iz 1070. spominju se "Dalizo Poliscico (ili poliscico) i "Budicio (ili Diedicio) postelnico".³ U historiografiji se značenje ovih navoda tumači različito. Neki navedenoga Dalića drže poljičkim županom i spomenutu ispravu navode kao dokaz da su Poljica već tada bila posebna jedinica (županija),⁴ a neki ga smatraju samo dvorskim časnikom ("postelnikom").⁵ Jednako sporni su i navodi iz isprava kralja Zvonimira (1076.-1078.) - "Uiseno Polstico",⁶ te kralja Stjepana (1089.) - "Uratina Polstici".⁷ S obzirom na postojeću dvojbu u historiografiji i različito tumačenje navoda "iupanu polsticus ili poliscicus", spomenute isprave ne mogu se uzeti kao pouzdano uporište za zaključak da je Dalić bio prvi poljički župan.⁸

Bez uvida u originalne isprave nije moguće donijeti konačan zaključak ni o ostalim imenima koje spominje Pavić: Ivanšević Gregorio (1120.), Papalli Domaso (!) - nobili uomo di Spalato (1144.), Alberti - nobili uomo di Spalato (1145.), Ivancichio Michiel Francesco (1146.), Petracca Comalli - cittadino di Spalato (1148.), Lovretich (1149.), Papalli Zuanne (1200.).⁹ Moguće je da su spomenute osobe, posebice "plemeniti ljudi i stanovnici Splita", živjele u kasnijem razdoblju.

U časopisu *Bullettino di Archeologia e Storia Dalmata* objavljen je 1905. godine prijepis isprave s pergamene, koja je poljičkom ćirilicom napisana navodno 3. rujna 1233. Isprava počinje uobičajenim uvodom u kojemu knez Ivan Papalić daje "u znanije svakomu sudu" da "čini pisati ovi list na Stocu našega običaja". Potom slijedi sadržaj isprave, koju potpisuje Poljičanin Jure Kričković - "budući kančelir je i sudac poljički".¹⁰ Spomenuta isprava navodi se kao uporište za zaključak da su Poljica već 1233. imala svojega kneza, suca i kančelira, odnosno da su već tada bila zasebna politička jedinica. Premda su već u prvoj polovici XIII. stoljeća Poljica vjerojatno postojala kao posebna jedinica,¹¹ spomenuta isprava imala bi iznimnu vrijednost kad bi se mogla potvrditi autentičnost njezina sadržaja i njezina datacija. Dakako, ako ista u međuvremenu (nakon prijepisa u *Bullettinu*) nije uništena ili izgubljena, jer nije poznato gdje se nalazi njezin izvornik.

Isprava o kupovini zaselka Mirce - koja je bila "pravilna po poljičkom zakonu", a koju je poljički knez Mihovil potvrdio i pečatio nekom Bratenu Beriniću iz Dubrave u listopadu 1251., uporište je za pretpostavku da je Poljički statut postojao već u XIII. stoljeću.¹² Međutim, u izvoru se navodi da je isprava sačinjena "secundum legem Sclavorum",¹³ što zapravo znači da je napisana "prema slavenskom pravu (zakonu)", a to je moglo biti i običajno pravo (što je vjerojatnije), a ne pisani Statut. U svakom slučaju, u ispravi se ne spominje Poljički statut i ne govori se o nekom specifičnom poljičkom pravu, pa se isprava ipak ne može uzeti kao izravna potvrda postojanja Poljičkoga statuta.

Isto tako, u historiografiji je navedeno da se u ispravi od 3. svibnja 1263. spominje "zakon poljički", te da je u pismu nekog Vlatka Desimirića iz 1338., u kojem se govori o nekoj kupoprodaji, zabilježeno da "po zakonu poljičkomu tomu ne prigovori ni vrvnik, ni mejašnik, ni nijedan".¹⁴ Nažalost, spomenuti navodi nisu potkrijepljeni prijepisima tih isprava, niti je navedeno moguće mjesto njihova čuvanja ili izvor iz kojega su prepisane, pa je o njihovoj pouzdanosti, a posebice o dataciji, teško govoriti.

¹ Mišerda 1981, str. VI

² Pavić 1903, str. 59-100, str. 241-272, str. 405-482; O ostavštini A. Pavića vidi: Banić 1989, str. 30

³ Stipišić, Šamšalović 1967, (dalje CD 1), str. 117-118

⁴ Pavić 1903, str. 92; Kaštelan 1940, str. 28; Pivčević 1921, str. 4; Gunjača 1975, str. 84 i 118

⁵ Šišić 1962, str. 152, bilj. 67; F. Šišić govori samo o pojmu "polsticus", a ne spominje pojam "poliscico"

⁶ CD 1, str. 170.

⁷ CD 1, str. 189.

⁸ U prilog tome govori i mišljenje N. Klaić, koja spomenute isprave drži "vrlo sumnjivima"; vidi: Klaić 1960, str. 131

⁹ Pavić 1903, str. 92-94

¹⁰ Prepis pergamene 1905, str. 4

¹¹ U prilog tome govori spomen Toljena Poljičanina (1239.) - "Tollen Politianus" ili "Tollen de Policia" - u djelu Tome Arhiđakona. Vidi Thomas Archidiaconus 1894, cap. 32, str. 121; Rismondo 1960, str. 112; Toma Arhiđakon 2003, str. 196-197

¹² Kaštelan 1940, str. 41; O tome vidi Laušić 1991, str. 134

¹³ Vidi CD 4, str. 461-462

¹⁴ Kaštelan 1940, str. 40-41

O pismu ugarsko-hrvatske kraljice Elizabete

Možda je najbolji primjer s koliko opreza treba pristupati prijepisima izvora ili tumačenjima pojedinih dokumenata, prijepis pisma kraljice Elizabete iz XIV. stoljeća. Pismo je Elizabeta, supruga kralja Ludovika I. Anžuvina, napisala u Zadru i poslala hrvatskom banu, zapovjedišu mu da se Poljičanima za sve krivice sudi "po hrvatskim zakonima, a ne po njihovim kojih se oni jedino drže".¹⁵ Pismo je zapravo bilo odgovor na žalbu Splitsana da se Poljičani pokoravaju samo svojim zakonima. Elizabetino pismo često se spominje u historiografiji o Poljicima, posebice prilikom rasprava o starosti, odnosno o vremenu nastanka Poljičkoga statuta. Naime, sadržaj pisma, odnosno pritužba Splitsana da Poljičani "sude po svojim zakonima", navodi na pomisao da su Poljičani već tada imali vlastiti statut, što bi značilo da je najstarija redakcija Poljičkoga statuta nastala prije nego što je kraljica Elizabeta napisala spomenuto pismo. Dakako, ako se izraz "pokoravaju samo svojim zakonima" ne odnosi na "usmena" običajna prava. Zbog toga se pismo kraljice Elizabete često navodi kao dokaz postojanja Poljičkoga statuta, a prema prijepisu I. Pivčevića,¹⁶ gotovo svi autori pismo datiraju u 1333. godinu.¹⁷

Tako se navodi da je kraljica Elizabeta, supruga Karla Roberta Anžuvina, "zimu 1333. proboravila u Dalmaciji, jer je 3. studenoga 1333., na pritužbe Splitsana, upravela iz Zadra primorskom banu Stjepanu jedno pismo u poslu razmirica između Splječana i Poljičana".¹⁸ Ili, da je "pismo kraljice Elizabete od 3. studenoga 1333. upućeno iz Zadra kao odgovor na pritužbe Splitsana da se Poljičani ne pokoravaju običajima Hrvata, pravdajući se da imaju svoje vlastite zakone".¹⁹ Također, spomenuto pismo kraljice Elizabete drži se "naročito značajnom ispravom (pismom) za poljičku povijest, koja dokazuje da su Poljičani već 3. studenoga 1333. imali svoj statut".²⁰ Ono se navodi i kao dokaz otpora Poljičana "centralističkoj vlasti hrvatsko-ugarskih vladara u 13. i 14. stoljeću", jer eto, sadržaj pisma koji je kraljica Elizabeta poslala iz Zadra 3. studenoga 1333. pokazuje da "Poljičani nisu priznavali bana kojega su postavili hrvatsko-ugarski vladari, ni mjerodavnost kraljevskoga suda".²¹ S obzirom na spomenuto može se zaključiti da je određivanje datuma pisma neobično važno, jer se, primjerice, ono uzima kao nepobitan dokaz postojanja Poljičkoga statuta, odnosno određene posebnosti (autonomnosti) poljičkoga

društva. Međutim, problem je što pismo nije napisano 1333., nego vjerojatno 1383. godine.

Datacija pisma u 1333., a ne u 1383. godinu izazvala je sumnju zbog toga što ugarsko-hrvatska kraljica piše iz Zadra, u razdoblju u kojem se taj grad nalazio pod mletačkom vlašću.²² Dakako, bilo bi logično da je ugarsko-hrvatska kraljica boravila u Zadru i napisala pismo nakon 18. veljače 1358., kad je mirom u Zadru ugarsko-hrvatski kralj Ludovik I. Anžuvina primorao Mlečane da se odreknu osvojenoga teritorija na istočnoj obali Jadrana, pa tako i Zadra. Pregledom Luciusove ostavštine u Arhivu HAZU u Zagrebu ustanovljeno je da je godina 1333. u suprotnosti s godinom koju navodi Lucius - 1383.! Naime, u Luciusovoj ostavštini, uz komentar koji navodi na zaključak da je riječ o istome pismu (kraljice Elizabete) koje je I. Pivčević prepisao i objavio u *Bulletinu*, naveden je datum 3. studenoga 1383. godine.²³ U prilog 1383. kao godini nastanka pisma govori i provjera izvora iz toga razdoblja, koja potvrđuje da je kraljica Elizabeta u Zadru boravila od 30. listopada do 5. studenoga 1383.²⁴ Osim toga, kronologija hrvatskih banova pokazuje da bi u pismu spomenuti dalmatinsko-hrvatski ban Stjepan, mogao biti Stjepan Lacković, koji je tu dužnost obnašao 1383.-1384.²⁵

Spomenuti podatci navode na zaključak da je prilikom prepisivanja pisma pogrešno pročitana godina 1333., umjesto 1383., odnosno da je u prijepisu ispušten rimski broj 50 (slovo L). Nastala razlika od pedeset godina u datiranju pisma u historiografiji je ostala nezapažena vjerojatno i zbog toga što se supruga ugarsko-hrvatskoga kralja Karla Roberta Anžuvina, prethodnika Ludovika I. Anžuvina, također zvala Elizabeta, kao i Ludovikova supruga, koja je u studenome 1383. boravila u Zadru i napisala pismo.

Zaključak

Pismo kraljice Elizabete, supruge ugarsko-hrvatskoga kralja Ludovika I. Anžuvina, koje je iz Zadra upućeno hrvatskom banu, I. Pivčević je prepisao i objavio 1902. godine.²⁶ No, pritom ga je pogrešno datirao u 1333., umjesto u 1383. Primjetna razlika u dataciji pisma, koja iznosi pedeset godina, vjerojatno je nastala prilikom prijepisa pisma ispuštanjem slova L (rimski broj 50). Mnogi koji su potom pisali o povijesti Poljica, kao izvor za svoje rasprave i zaključke koristili su se upravo prijepisom Elizabetina pisma iz spomenutoga *Bullettina* (1902.), a time i njegovom pogrešnom datacijom.

¹⁵ Vidi Lucius, *Ostavština*, str. 95, (in margine: Policenses) - 1383. - 3. nouembris (ex Cindriano); Elisabeth Regina Stefano Pridem Voyuode nunc Bano quod Poglicenses iudicet iuxta antiquas consuetudines Croatorum. Prijevod s latinskoga na talijanski jezik vidi u *Documenti* 1902str. 1-3; Prijevod pisma s latinskoga na hrvatski jezik vidi kod Pera 1988, str. 43-45

¹⁶ *Documenti* 1902, ovitak, str. 1-3

¹⁷ Pivčević 1921, str. 15; Ljubić 1931, str. 77; Marušić 1971, str. 102; Marušić 1992, str. 127; Pera 1988, str. 43-44; Laušić 1991, str. 91; Omašić 1991, str. 96; Mimica 2003, str. 194

¹⁸ Pivčević 1921, str. 15

¹⁹ Laušić 1991, str. 91

²⁰ Pera 1988, str. 43

²¹ Mimica 2003, str. 194

²² Klaić, Petricioli 1976, str. 215

²³ Vidi Lucius, *Ostavština*, sv. 15, 95; Arhiv HAZU; in margine: Policenses 1383., 3. nouembris (ex Cindriano).

²⁴ Vidi CD 16, str. 399 (30. listopada 1383.); str. 411 (3. studenog 1383.); str. 412 (5. studenoga 1383.)

²⁵ *Bullettino* 1902, copert., p. 1: "...Fideli Nostro Magnifico Viro Steffano Proden (! pridem) Voivode, nunc vero Regnorum nostrorum Dalmatiae et Croatiae Bano..."; Novak 1932, str. 249

²⁶ *Documenti* 1902, ovitak, str. 1-3

Prilog

Pismo kraljice Elizabete:

Elizabeta, Božjom Milošću Kraljica Ugarske, Poljske, Dalmacije itd. našem Vjernomu Velemožnomu Mužu Stjepanu Prodenu Vojvodi, sada pravom Banu naših Kraljevina Dalmacije i Hrvatske, pozdrav i milost.

Nedavno je stigla do ušiju našeg Veličanstva optužujuća vijest naših vjernih Splićana, da naši vjerni Poljičani koji zakonima i običajima Hrvata, o kojima je riječ u ovim sudskim spisima, i starome običaju moraju se pokoravati, kao što se nama ukazuje vjerojatnim: često, dok se zbog svojih zločinstava i zlodjela, koja počinjaju naročito protiv istih vjernih naših Splićana, dovlače pred sudski postupak Hrvata, odbijaju se pokoriti njihovim zakonima i običajima, tvrdeći da se imaju suditi po drugim uredbama, koje su, kažu donijeli, e da bi im ostala veća mogućnost (sloboda) pravljenja zločinstava. Stoga povjeravamo tvojoj vjernosti i izričito naređujemo da prigodom svakog zlodjela protiv bilo kojih naših vjernih, a naročito protiv spomenutih Splićana, spomenute naše ljude iz Poljica, ako budu pronađeni krivima, sudiš i pomoću pravde preko njihovih nadležnih sudaca učiniš da budu zgrabljeni prema starim običajima, odnosno uredbama spomenutih mojih vjernih Hrvata i spomenutom sudskom praksom, i nastoj tvoju pomoć na dužni način pri izvršenju (ovrhi) pružiti, a pretpostavljamo da drukčije nećeš postupiti, prisutno (tj. priloženo pismo) pak pročitavši hoćemo, da vratiš spomenutim Splićanima za njihovo jamstvo.

Dano u našem gradu Zadru dana 3. mjeseca novembra 1333. (!) i sve gore rečeno povjeravamo i naređujemo isto tako živima i pojedinim mojim Primorskim banovima na obdržavanje. Dano kao gore. (S latinskoga jezika na hrvatski preveo Miroslav Pera.)²⁷

Elisabeth Dei Gratia Regina Hungariae, Poloniae, Dalmatiae etc. Fideli nostro Magnifico Viro Steffano Proden Voivode, nunc vero Regnorum nostrorum Dalmatiae et Croatiae Bano, salutem et gratiam.

Nuper ad aures Majestatis nostrae fidelium nostrorum Spalatensium querulosa naratione pervenit, quod fideles nostri hominess de Politio qui legibus, et consuetudinibus Chroatorum in quibus cum qui Iudiciari actis de lure et antique consuetudine subesse debent, ut nobis probabiliter demonstrator; sepae dum pro eorum criminibus et maleficiis, quae committunt precipue adversus eosdem spaletenses fideles nostros ad eundem ritum iudicarium Chroatorum trahunt, eisdem legibus, et consuetudinibus parere recusant, asserentes aliis se ordinibus iudicare debere, quare ut liberior sibi facultas maneat delinquendi statuere dicunt. Qua propter fidelitati sue comittimus, et mandamus expresse quod in omni Criminali excessu in quo nostri quibus cumque fidelibus, et precipue spalatensis supradictis culpabiles reperti fuerint supradicti hominess nostri de Politio ipsos iudicari, et medietate iustitia corripere facias per eos Iudices competens iuxta dictor (um) fidelium meorum Chroatorum antiquae consuetudinis, seu ordines, et iudicia supradicta dum opus auxilii sui fuerint executioni debito modo facias mandarin, secus autem in premissis per nostrum gratiam non facturus, presentes autem post lecturam ipsarum restitui dictis spalatensibus volumes ad cautelam.

Datum in Civitate Nostra Jadre die 3.o Mensis Novembris MCCC 3.o (!) et omnia supradicta committimus et mandamus similiter viventibus et singulis in futurum aliis meis banis Marittimis similiter observari. Datum ut supra.²⁸

²⁷ Pera 1988, str. 43-45

²⁸ Documenti 1902, ovitak, str. 1-3; Pera 1988, str. 43-4

Literatura:

Banić 1989

I. Banić, *Iz korespondencije Alfonsa Pavića*, Poljica 14, Gata 1989, 27-52.

Documenti 1902

Documenti risguardanti la fu republica di Poljica (estratti dall' Archivio Capitolare di Spalato), *Bullettino di archeologia e storia dalmata* 25, Split 1902, ovitak, 1-3.

Gunjača 1975

S. Gunjača, *Ispravci i dopune starijoj hrvatskoj historiji III*, Zagreb 1975.

Kaštelan 1940

S. Kaštelan, *Povijesni ulomci iz bivše slobodne općine - Republike Poljica*, Split 1940.

Klaić 1960

N. Klaić, *Problem Slavca i neretvanske kneževine*, *Zgodovinski časopis* 14, Ljubljana 1960, 96-136.

Klaić, Petricioli

N. Klaić, I. Petricioli, *Zadar u srednjem vijeku do 1409.*, Zadar 1976.

Laušić 1991

A. Laušić, *Postanak i razvitak poljičke kneževine*, Split 1991.

Ljubić 1931

Đ. Ljubić, *Lige i posobe u starom hrvatskom pravu i njihov odnos prema Poljičkom statutu*, *Rad Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti* 240, Zagreb 1931, 1-104.

Marušić 1971

J. Marušić, *Neki primjeri i značajke samoupravljanja u ekonomsko-društvenom životu poljičkih sela (i katuna)*, *Poljički zbornik* 2, Zagreb-Split 1971, 93-118.

Marušić 1992

J. Marušić, *Sumpetarski kartular i poljička seljačka republika*, Split 1992.

Mimica 2003

Mimica, *Omiška krajina, Poljica, Makarsko primorje od antike do 1918. godine*, Rijeka 2003.

Mišerda 1981

M. Mišerda, *Spomenici Gornjih Poljica*, Split 1981.

Novak 1932

G. Novak, *Comes, potestas, prior, consul, rector, capitaneus i miles grada Splita*, *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku* 50, Split 1932, 227-273.

Omašić 1991

V. Omašić, *Iz prošlosti Podstrane, Podstrana od davnine do naših dana*, Podstrana 1991.

Pavić 1903

A. Pavić, *Prinosi povijesti Poljica*, *Glasnik zemaljskog muzeja u BiH* 15, Sarajevo 1903, 59-100, 241-272, 405-482.

Pera 1988

M. Pera, *Poljički statut*, Split 1988.

Pivčević 1921

I. Pivčević, *Povijest Poljica*, *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku* XLIV, Dodatak I, Split 1921, 1-124.

Prepis pergamene 1905

Prepis pergamene kupljene 1904 od Marka Martića iz Zvečanja za Muzej, *Bullettino di archeologia e storia dalmata* XXVIII, Split 1905, ovitak, 4.

Rismondo

V. Rismondo, *Toma Arhiđakon - Kronika*, Split 1960.

Šišić 1962

F. Šišić, *Pregled povijesti hrvatskoga naroda*, Zagreb 1962

Izvori

a) neobjavljeni

Lucius

Arhiv Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti: Lucius, *Ostavština*, sv. 15, 95.

b) objavljeni

CD 1

Stipišić, Šamšalović 1967

J. Stipišić, M. Šamšalović, *Diplomatički zbornik Kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije*, *Codex diplomaticus regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae*, sv. 1, Zagreb 1967.

CD 4

Diplomatički zbornik Kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije. *Codex diplomaticus regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae*, sv. 4, Zagreb 1906.

CD 16

Diplomatički zbornik Kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije. *Codex diplomaticus regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae*, sv. 16, Zagreb 1976.

Thomas Archidiaconus 1894

Thomas Archidiaconus, *Historia salonitana*, prir. F. Rački, *Monumenta Spectantia Historiam Slavorum Meridionalium*, vol. XXVI, *Scriptores*, vol. III., Zagreb 1894.

Toma Arhiđakon 2003

Toma Arhiđakon, *Historia Salonitana* (priredili O. Perić, M. Matijević Sokol, R. Katičić), Split 2003.

Summary**On the letter written by Hungarian-Croatian Queen Elisabeth (Zadar, 3rd November 1383)**

Key words: 1383., letter, Queen Elisabeth, Poljica

The work warns about the necessity to cautiously deal with the documents regarding the history of Poljica, which were copied and published in certain magazines or works. Some examples are mentioned in this regard. It is also noticed that the Hungarian-Croatian Queen Elisabeth, the wife of Louis I of Anjou, wrote a letter in Zadar to the Croatian Ban²⁹ on 3rd November 1383, not on 3rd November 1333, the date mainly stated in Historiography. The mentioned letter is considered to be one of the most important documents of the history of Poljica.

The letter written by Queen Elisabeth, the wife of Hungarian-Croatian King Ludwik I the Great, sent from Zadar to the Croatian Ban, was copied and published by I. Pivčević in 1902. However, he then dated it wrongly in the year 1333, instead of 1383. The noteworthy difference of 50 years in dating the letter most probably occurred when the letter was copied and the letter "L", i.e. the Roman number 50, was omitted. A great many who have written on the history of Poljica ever since, have found their resources in the copy of Elisabeth's letter with the wrong dating for their discussions and conclusions.

Translated by: Danica Šantić

²⁹ Ban: Formerly, the Governor of Croatia (and Slavonia)